El llibre vell i la flor

Comprar llibres vells és un atractiu que molts no coneixen. El llibre vell no té cabells blancs; té fulles brutes. Aquesta brutícia, a vegades és més interessant que el que us pot dir el llibre. Segons les taques, inscripcions o esgarrinxades, podem fer un estudi psicològic del seu antic propietari. Vosaltres mateixos, d'una manera inconscient, en fullejar-lo, hi aneu deixant rastre de la vostra manera d'ésser. El llibre ho recull tot. La cendra del vostre cigar, el macarró que mentre dinaveu s'ha escarregut... Es la màquina registradora de les vostres oracions. Diuen que el llibre és el millor amic de l'home. Per això el venem. ¿No ens venem els amics?

Un dia vaig comprar un llibre de segona mà. El llibreter era un home també vell: llibre vell de l'experiència. Com els seus llibres, mostrava en el seu rostre i en el seu cos, la classe d'amos als quals havia pertenescut. Com en els llibres, podia fer-se, en aquell home, un estudi psicològic dels seus antics propietaris. Diguin-t'ho sinó la manca d'un ull i una cama trencada... El llibre era un llibre molt groixut, i, cosa estranya, parlava de misèries. Els llibres que parlen de fam, haurien d'ésser prims. Estarien més en consonància. En la seva ampla esquena de boxador — ¡oh, ironia! — hi havia imprès el títol en lletres d'or.

Una pell molt fina, amb aigües en revolta, tot just el cobria. Aquell llibre tenia almenys vint anys. El trajo se li havia fet petit. Vaig obrir-lo. L'anava fullejant com si anés obrint portes d'un llarg passadiç que em portava al misteri del seu contingut.

Qualques fulles tenien la verola. Quan els llibres no són llegits pels homes, ho són per uns cuquets que no en tenen prou amb llegir, sinó que es mengen el paper.

Molts dels nostres intel·lectuals els haurien d'imitar. Així justificarien les indigestions de lletres de motllo.

Prop de la fí, vaig trobar-hi una flor. Glop de llet entre la negror de les ratlles. Era una hòstia beneïda per la paraula eterna. Les fulles del llibre tenien necessitat de lletres per a enraonar-ne. Les fulles de la flor eren més explícites amb llur blancor.

Aquella flor va parlar-me d'una nit tèbia; d'un ball de festa major; d'un passeig llarg, molt llarg; d'una porta en tenebres; d'uns cabells rossos o negres; d'uns ulls prometedors o burlets; d'unes rialles nervioses o hipòcrites; d'unes mans tremoloses...; en fí, d'una il·lusió

Compreu llibres vells; potser, com jo, hi trobareu una flor blanca; potser us dirà altres coses; però us farà somniar.

ESCOBAR

La pomera vella

Dies ha que és aquí la primavera
i encara no veig flors a la pomera
més alta i més garrida del meu hort.
Potsê aquest any, pobreta!, es queda enrera!
Potser, com que és tan vella, s'haurà mort!

Les altres, que són joves, ja floreixen;
les altres, presumides, ja es guarneixen
de fullatge verd-fresc que escampa llum,
i, ufanes de verdor, no es compadeixen
de la trista companya que es consum.

Que és vella, ja! Qui sap qui va plantar-la!
Qui sap qui va collir-ne el primer fruit!
L'hortalà, l'any passat, volgué podar-la,
i, en veure-la tan vella, va deixar-la
farcida d'esporguims en gran descuit.

L'haguéssiu vista, abans de semblar morta
(que els ocells l'amoixaven amb cançons),
resistí els freds tardans i, ardida i forta,
lluità amb el vent irat, que tot s'ho emporta,
bo i defensant les flors del branquillons.

Oh, si l'haguéssiu vista, altres anyades,
ben guarnida de fulles luxuriants,
amb les branques penjant, com esqueixades,
totes plenes de pomes blanc-rosades
com les fresques galtones dels infants!

Avui, que no té saba, ni té força,
ni aquell braó d'abans, perquè ha envellit,
el vent, fent-la brandar, la vol retorce:
a pleret li ha caigut l'abric d'escorça
i no veu ningú el molt que ella ha florit.

No sé perquè la vida és tan avara
que als forts, només, preserva de perills!
La pomera no mor: vol viure encara.
Morirà corsecada com la mare
que en son pit ha alletat un món de fills;

morirà quan les altres, les novelles,
per l'aire espargiran olors de mel.
I, baldament l'arrenquin d'aprop d'elles,
encara que a l'hivern se'n faci estelles,
no en servarà la terra cap arrel?

Potser tindrà remei, pobra pomera!
Potser si l'hortalà, com anys enrera,
volgués cuidar-la bé i amb força amor,
avui, que ja és aquí la primavera,
tornaria a fer fruit amb nou vigor!

IGNASI IGLÉSIES

De l'amor

Adés pensava
amb llangor enamoradiç
d'adolescència:
l'amor em fa mal, molt mal;
no el vull conèixer.

Dins ma tempesta
d'amor ja tinc calma, calma
tan freda,
que el meu riure—si ric—
em fa més pena.

VÍCTOR RODA

La força

La força no vol raonar; tampoc no vol equivocar-se, ni rectificar, ni reconèixer la equitat i la justícia.

La força és mancada d'intel·ligència o almenys aquesta li sobra; a l'ensems, es desfà de la conciència i del sentiment.

Conciència i sentiment!... Per a ella són dues noses formidables. Cor i cervell són, per a la força, dos òrgans, que no tenen altres funcions que les biològiques i fisiològiques; la psíquica és un entrebanc superflu i perjudicial.

La força no té iguals a la terra; solament té inferiors. Els «quefes», l'amo, el dogma i la llei, són els seus aliats. Tota la supèrbia i ferocitat felines que galleja envers els seus inferiors, envers les seves víctimes, envers els seus delinqüents, esdevé resignació, passivitat, submissió canina, tan bon punt ha de relacionar-se amb els seus «quefes».

A la força, d'una urpada li arrencaren el cor, i d'una pedrada li magullaren el cervell. A Samsó, a Goliat, a Hèrcules no els esdevingué altra cosa que lluitar, anihilar, gallejar de la força llur, fent patir els febles, els oprimits; però tremolaren com miserables cucs davant la tempesta, que creien una manifestació colèrica de Júpiter.

El lleó en sos dominis juga, també amb les seves víctimes i les magulla entre ses urpes. Atemoritza els éssers vivents de l'incommensurable selva africana; però així que esclata el tró ja busca el recó més amagat de la seva lludriguera.

Apol és una excepció que justifica la regla. Apol tenia sentiments. Estimava la música i la bellesa. Apol era la força pacífica i inofensiva, i per això s'entretenia en fer apropar unes muntanyes a les altres al só harmònic de la seva lira.

La força és capaç de les més inversemblants barbaritats; però és inapta per la més elemental gesta de bondat, intel·ligència i justícia.

Quan la força sigui anihilada res no quedarà d'ella sinó un munt formidable d'ossos. Per no haver creat res, i sí sembrat la dolor i el sofriment, quan ella sigui bandejada d'entre els homes, aquests exclamaran: ¡Uf!, tal com féu Europa a la mort de Bonapart, que fou símbol de la força.

DANIEL J. CASTELLS

No hay cosa más difícil que el conocerse a sí mismo. No hay cosa más fácil que el dar consejos.

Thabes de Mileto

El verdadero valor consiste en hacer cara a cualquier peligro y despreciarlos cuando se hacen necesarios.

Fenelón

Boletín Noticiario del Ateneo Obrero Cultural, 1/5/1930, p. 3 / Col·lecció de premsa i butlletins / Arxiu Municipal de Granollers